

AN CHÚIRT INIÚCHÓIRÍ

Tá Cúirt Iniúchóirí na hEorpa i gceannas ar an iniúchóireacht ar chúrsaí airgid AE. Ag gníomhú di mar iniúchóir seachtrach AE, rannchuidíonn Cúirt Iniúchóirí na hEorpa le bainistiú airgeadais AE a fheabhsú agus feidhmíonn sí mar chaomhnóir neamhspleách maidir le leasanna airgeadais shaoránaigh an Aontais.

BUNÚS DLÍ

Airteagail 285 go 287 den Chonradh ar Fheidhmiú an Aontais Eorpaigh (CFAE).

STRUCHTÚR

A. Comhaltaí

1. Líon

Comhalta amháin in aghaidh an Bhallstáit (le Conradh Nice rinneadh staid nach raibh ann cheana ach an nós imeachta aitheanta a chur ar bhonn foirmiúil), dá bhrí sin, tá 27 gcomhalta ann faoi láthair.

2. Ceanglais

Ní mór do Chomhaltaí:

- a bheith mar chomhalta nó mar iarchomhalta ina dtír féin de chomhlachtaí seachtracha iniúchóireachta, nó cáilíocht speisialta a bheith acu le haghaidh na hoifige sin;
- a léiriú nach bhfuil a neamhspleáchas in amhras.

3. Nós imeachta ceapacháin

Déantar Comhaltaí a cheapadh ar na bealaí seo a leanas:

- ag an gComhairle, trí thromlach cáilithe;
- ar mholadh ó gach Ballstát maidir lena shuíomh féin;
- tar éis dul i gcomhairle le Parlaimint na hEorpa.

B. Téarma oifige

1. Fad an téarma

Téarma sé bliana, is féidir a athnuachan.

2. Stádas

Tá na pribhléidí agus na díolúintí céanna ag Comhaltaí agus atá ag breithiúna na Cúirte Breithiúnais.

3. Dualgais

Ní mór do Chomhaltaí a bheith 'neamhspleách ar fad i bhfeidhmiú a gcuid feidhmeanna'. Ciallaíonn sé sin:

- ní ceadmhach dóibh teagasc a lorg ná a ghlacadh ó aon fhoinse sheachtrach;
- ní mór dóibh staonadh ó aon ghníomh atá ar neamhréir lena gcuid dualgas;
- ní ceadmhach dóibh tabhairt faoi aon ghníomhaíocht ghairmiúil eile, bíodh sí le pá nó ná bíodh;
- má sháraíonn siad na coinníollacha sin, féadfaidh an Chúirt Bhreithiúnais iad a chur as oifig.

C. Eagraíocht

Déanann an Coláiste a Uachtarán a thoghadh as measc a cuid Comhaltaí le haghaidh téarma in-athnuaite trí bliana.

Déanann an Chúirt í féin a eagrú ina cúig dhlísheomra a bhfuil freagracht ar gach ceann acu as réimsí sonracha caiteachais agus ioncaim.

- Dlísheomra I: Úsáid inbhuanaithe a bhaint as acmhainní nádúrtha
- Dlísheomra II: Infheistíocht sa chomhtháthú, san fhás agus sa chuimsiú
- Dlísheomra III: An gníomh seachtrach, an tslándáil agus an ceartas
- Dlísheomra IV: Rialáil margáí agus an geilleagar iomaíoch
- Dlísheomra V: Maoiniú agus riar an Aontais Eorpaigh

Tá dhá réimse freagrachta ar gach Dlísheomra: ar an gcéad dul síos, tuarascálacha speisialta, tuarascálacha bliantúla sonracha agus tuairimí sonracha a ghlacadh; ar an dara dul síos, dréachtbharúlacha a ullmhú le haghaidh na dtuarascálacha bliantúla ar bhuiséad ginearálta AE agus ar an gCiste Eorpach Forbraíochta, agus dréacht-tuairimí a ullmhú lena nglacadh ina n-iomláine ag an gCúirt.

Tá tuairim is 900 duine ar fhoireann na Cúirte agus tá sí lonnaithe i Lucsamburg.

CUMHACHTAÍ

A. Iniúchtaí na Cúirte

1. Réimse freagrachta

Cuimsíonn cúraimí na cúirte scrúdú a dhéanamh ar aon chuntais ioncaim nó chaiteachais de chuid an Aontais Eorpaigh nó de chuid aon chomhlachta de chuid AE. Déanann sí a cuid iniúchtaí chun cinnteacht réasúnta a fháil maidir leis na nithe seo a leanas:

- iontaofacht chuntais bhliantúla an Aontais Eorpaigh (iniúchadh airgeadais);

- dlíthiúlacht agus rialtacht na n-idirbheart bunúsach (iniúchadh comhlíonta); agus
- fóntacht na bainistíochta airgeadais (iniúchadh feidhmíochta).

2. Modhanna iniúcháireachta

Tá iniúchadh na Cúirte leanúnach; is féidir é a dhéanamh roimh dhúnadh na gcuntas don bhliain airgeadais atá i dtrácht. Tá sé bunaithe ar thaifid agus is féidir é a dhéanamh freisin in áitreabh:

- institiúidí agus ghníomhaireachtaí an Aontais;
- aon chomhlacht a dhéanann ioncam nó caiteachas a bhainistiú thar ceann AE;
- aon duine nádúrtha nó dhlítheanaigh a fhaigheann íocaíochtaí ó bhuiséad AE.

Sna Ballstáit, déantar an t-iniúchadh in idirchaidreamh leis na Institiúidí Iniúcháireacht Uachtaracha náisiúnta. Tá sé de cheangal ar iniúchaithe a chur ar aghaidh chuig an gCúirt aon doiciméad nó faisnéis a mheasann siad is gá chun a cúram a chomhlíonadh.

Níl aon chumhachtaí imscrúdaitheacha ag an gCúirt. Dá bhrí sin, déanann sí cásanna calaoise agus éillithe a thuairisciú chuig an Oifig Eorpach Frith-Chalaoise (OLAF), a dhéanann na cásanna sin a imscrúdú ina dhiaidh sin.

3. Tuarascálacha iniúcháireachta

Tar éis a cuid iniúchtaí, foilsíonn an Chúirt na nithe seo a leanas:

- Tuarascálacha bliantúla ar chur chun feidhme bhuiséad AE agus an Chiste Eorpach Forbraíochta, lena n-áirítear an Ráiteas Urrúis;
- Tuarascálacha sonracha bliantúla ar ghníomhaireachtaí an Aontais, ar chomhlachtaí dlíraithe agus ar chomhghnóthais;
- Tuarascálacha speisialta ar thopaicí a mheastar gur díol spéise iad, go háirithe maidir le saincheisteanna a bhaineann le bainistiú fóna airgeadais agus réimsí sonracha caiteachais nó beartais;
- Athbhreithnithe a chumhdaíonn beartais agus ábhair bhainistíochta ó dhearcadh leathan, a chuireann anailís ar fáil maidir le réimsí nó saincheisteanna nach ndearadh iniúcháireacht orthu go fóill nó bunús fíriciúil a bhunú maidir le hábhair áirithe (go dtí Meán Fómhair 2019, bhí roinnt fo-chatagóirí ag athbhreithnithe: athbhreithnithe lánléargais, páipéir faisnéisithe agus athbhreithnithe tapa cáis).

B. Cumhachtaí comhairleacha

I gcomhréir le hAirteagal 278(4) CFAE, féadfaidh institiúidí eile a tuairim a iarradh ar an gCúirt aon uair a mheasann siad gurb iomchuí déanamh amhlaidh. Tá tuairim na Cúirte éigeantach nuair a dhéanann an Chomhairle:

- rialacha airgeadais a ghlacadh lena sonraítear an nós imeachta chun an buiséad a bhunú agus a chur chun feidhme agus chun cuntais a thíolacadh agus a iniúchadh;
- modhanna agus an nós imeachta a chinneadh lena ndéantar acmhainní an Aontais Eorpaigh féin a chur ar fáil don Choimisiún;
- rialacha a leagan síos i dtaobh na freagrachta atá ar rialtóirí airgeadais, oifigigh údarais agus oifigigh chuntais; nó

— bearta frithchialaoise a ghlacadh.

RÁITEAS URRÚIS AGUS RÁTA EARRÁIDE

Tá tuairim ghlan tugtha ag na hiniúcháirí i leith iontaofacht chuntais AE 2018, nó tá siad tar éis a ‘n-ainm a chur leo’, mar ab amhlaidh an cás i gach bliain ó 2007 i leith. Bhí an t-ioncam in 2018 saor ó earráid ábhartha (mar a bhí in 2017).

Bhí cuid mhaith de chaiteachas 2018 saor ó earráid ábhartha freisin. Dá bhrí sin, don trío bliain as a chéile, d’eisigh an Chúirt tuairim choinníollacha (seachas tuairim dhíobhálach) maidir le rialtacht na n-idirbheart is bun leis na cuntais (is é sin an trío huair ó thosaigh an Chúirt ráiteas bliantúil urrúis a éisiúint in 1994.) Ar an iomlán, tá feabhsú suntasach léirithe thar na deich mbliana seo caite: idir 2006 agus 2011: d’éirigh leis an gCoimisiún bainistíocht airgeadais a fheabhsú, agus an ráta earráide a laghdú ó 7 % in 2006 go dtí 3.9 % in 2011. Cé gur ardaigh an ráta earráide go 4.8 % in 2012, tá feabhas ag teacht air gach bliain uaidh sin (4.7% in 2013, 4.4% in 2014, 3.8% in 2015, 3.1% in 2016, go 2.4% in 2017), agus le hardú beag in 2018 go 2.6%.

Ina tuarascáil bhliantúil in 2018, chuir an Chúirt in iúl go bhfuil fadhbanna áiríthe ann fós, go háirithe i gcás ina ndéantar íocaíocht ó bhuiséad AE le tairbhíthe bunaithe ar ráitis na gcostas a thabhaigh siad roimhe sin, ar féidir leo a bheith faoi réir rialacha casta. Le Creat Airgeadais Ilbhliantúil (CAI) 2014-2020 ag teacht chun deiridh, thug an Chúirt chun suntais freisin go bhféadfadh rátaí ísle ionsúcháin na gcistí struchtúracha agus na gcistí infheistíochta brú a chur ar riachtanais íocaíochta ag tús CAI nua. Thairis sin, ós rud é go dtacaíonn buiséid AE le ráthaíochta suas le EUR 92.8 billiún, is í a leanann as sin ná neamhchosaint riosca mhéadaithe. Ní mór aghaidh a thabhairt ar an dá shaincheist sa chead CAI eile.

RÓL PHARLAIMINT NA HEORPA

Bunaíodh Cúirt Iniúcháirí na hEorpa in 1977 ar thionscnamh ó Pharlaimint na hEorpa. Rinneadh institiúid AE di in 1993. Ó shin i leith, tá sí ag tabhairt cúnamh don Parlaimint agus don Chomhairle le linn dóibh a ról a fheidhmiú chun cur chun feidhme an bhuiséid a rialú. Tá na tuarascálacha bliantúla agus na tuarascálacha speisialta mar bhonn d’fheidhmiú bliantúil urscaoilte na Parlaiminte.

Tugtar cuireadh do Chomhaltaí na Cúirte a dtuarascálacha a thíolacadh i gcruinnithe coiste (cruinnithe an Choiste um Rialú Buiséadach (CONT) i bParlaimint na hEorpa, mar aon le cruinniú na gcoistí speisialaithe) agus freagraí a thabhairt ar na ceisteanna a chuireann na Feisirí. Gach bliain bíonn roinnt cruinnithe ag Cúirt Iniúcháirí na hEorpa agus Choiste CONT na Parlaiminte ag a ndéanann comhaltaí CONT plé le Comhaltaí na Cúirte maidir lena dtosaíochtaí polaitiúla, clár oibre bliantúil na Cúirte, mionsonraithe maidir le comhar, etc. Uair sa bhliain, freastalaíonn Uachtarán Chúirt Iniúcháirí na hEorpa ar chruinniú Chomhdháil Chathaoirligh na gCoistí i bParlaimint na hEorpa chun clár oibre bliantúil na Cúirte a chur i láthair agus cuireadh a thabhairt do na coiste go léir a gcuid moltaí don chéad chlársceidealú eile. Tugann an Parlaimint moltaí freisin maidir leis na saincheisteanna sin ina a cuid rún maidir le hurscaoileadh Chúirt Iniúcháirí na hEorpa.

Ba cheart a thabhairt faoi deara freisin go mbíonn éisteachtaí ar siúl ag CONT maidir le Comhaltaí ainmnithe na Cúirte. Ina theannta sin, cabhraíonn saineolas na Cúirte leis na Feisirí agus reachtaíocht maidir le cúrsaí airgeadais á dréachtú acu.

Michaela FRANKE / Rudolfs Verdins
05/2020

